

József élete

Lekció: Gal. 3.6-18

Textus: Gen. 48.

2003. okt. 12.

Gazdagrét

Áldás nemzedékről nemzedékre

Elközelgett egy idős ember halálának órája, és ő tudatában van ennek. A haldokló ősatyát, Jákóbot, családja veszi körül. Fia, unokái ott állnak ágyánál, és tudják, hogy mi következik. A halálra készülődés a család jelenlétében, mindenki által tudottan zajlik. Senki nem titkolózik, nem hangzanak olcsó és hamis vigaszok. Jákób családja körében készül a halálra.

Egyetlenegy feladata van még, minden maradék erejével egy dologra koncentrálni. Áldást kell mondania utódaira, Isten áldását tovább kell adnia a következő generációknak. Lelki szemei nem saját, immár az enyészetbe vésző életére tekintenek, hanem fiakra, unokákra, dédunokákra, a következő generációkra, akik ha személyesen nem is, de hírből ismerni fogják őt. Jákób messze lát, túllát a láthatókon.

Az áldás az élet kiteljesedéséről, szaporodásról, sokasodásról szól. Jákób legfőbb vágya, hogy a hűséges Isten betartsa ígéretét, és leszármazottai népes serege Isten népeként lakjon majd azon a földön, amit az Úr ígért nekik. Mert nem mindegy, hogy élnek Izrael fiai.

Micsoda történet ez? És vajon mi közünk lehet hozzá? A mi világunkban a haldoklók intézmények biztos falai mögött adják vissza lelküket teremtőjüknek. Nem adatik lehetőségünk arra, hogy a nagycsalád (ha létezne), együtt legyen az elköltözni készülő családdal. És mit kezdünk az utódok megáldásával? Sem az áldás cselekménye, sem a következő generációk iránti ilyen fokú felelősség, reménység nem sajátja "itt és most és azonnal" világunknak. És mit gondoljunk a sokasodásról, szaporodásról földünkön, amely jelentős részén éhség, szegénység és jövőtlenség szedi áldozatait?

Két lehetőség áll előttünk. Vagy - az imént mondottak alapján - "elbocsátjuk" ezt a történetet, mint ami teljességgel irreleváns számunkra, vagy pedig elismerjük, hogy Isten perspektívájától nagyon távoli a miénk, és ezzel nagyon tudatosan elé jövünk most: szólj hozzánk generációkat átölelő szövetségedről, életünket hatalmas erővel formáló áldásodról!

I. Jákób áldása forrása: személyes istenélmény és szövetségi hűség

Az aggastyán Jákób összeszedi minden erejét, felül az ágyon és így szól Józsefhez és két fiához: *"A mindenható Isten megjelent nekem Lúzbán, Kánaán földjén, megáldott engem..."* Lúz, vagy más néven Béthel különösen fontos hely életében. Amikor családjától menekülni kényszerült testvére, Ézsau gyilkos haragja miatt, az est beálltával ezen a helyen tért pihenőre. Névtelen, ismeretlen volt a hely, szorongás és félelem járta át a magányos ifjú szívét. Isten azonban, akivel személyesen sohasem találkozott még, váratlanul megjelent, és azt ígérte, hogy vele lesz és megőrzi, bárhova megy, valamint visszaviszi majd apái földjére. (Gen. 28.10-22). Ezután Lúzt Jákób Béthelnek, Isten házának nevezte el, mondván: *"Bizonyára az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam."* Évtizedekkel később családosan és nagy vagyonnal valóban visszatért Jákób Kánaánba. Az Úr újból megjelent neki Béthelben, és megáldotta őt hasonló szavakkal, mint amelyeket ő mond most József fiainak (Gen. 35.1-12). Jákób személyesen tapasztalta Isten vezetését, szabadítását és áldását. Amit továbbad, az személyes istenélményen nyugszik. Nem erkölcsi prédikációt tart valamiről, amit soha nem tapasztalt, hanem szenvedélyesen tovább kívánja adni azt az áldást, az a hitet, azt a tapasztalatot, amit Isten hosszú és küzdelmes élete során bontott ki számára.

Az áldás azonban, amellyel fogadott fiaiként megáldja József két gyermekét, nemcsak saját élményein nyugszik. Isten Ábrahám és Izsák, azaz nagyapja és apja Isteneként mutatkozott be

neki, valamint utódairól, jövendő leszármazottairól is mindig beszélt vele. Nemcsak neki ígérte jelenlétét, védelmét, hanem arról biztosította, hogy gyermekeiről, unokáiról is gondoskodni fog. A haldokló, áldást mondó ősatya személyében öt generáció találkozik: Jákób ismerte nagyapját, Ábrahámot, magában hordozza apja, Izsák jelenlétét, és nemcsak fia, József, hanem unokái, Manassé és Efraim is jelen vannak. Az áldást mondó Isten szövetségét látja maga előtt, és saját istentapasztalatát is Isten családjára iránti hűségében éli meg. Figyeljünk, hogyan nevezi néven az Urat ennek a jeleként: *"Az Isten, aki előtt jártak az őseim, Ábrahám és Izsák, az Isten, aki pásztorem mióta csak vagyok mind a mai napig, az angyal aki a megváltóm minden bajban, áldja meg a fiúkat!"* Benne van Isten szövetsége őseivel éppen úgy, mint saját személyes tapasztalata.

Isten munkájának e két dimenziója ritkán van kiegyensúlyozottan jelen egy közösségben. Az ébredési, megújult, Istent személyesen megtapasztaló emberek (amilyenek legtöbbször vagyunk) és gyülekezeti közösségek hajlamosak olyan mértékben hangsúlyozni ennek szükségét, hogy szem elől veszítik Isten nemzedékeken átnyúló, gyakran rejtett munkájának a valóságát. A szövetséges Isten szövetségi hűségét és ígéreteit. Olyan édes az Úr jelenlétének, szabadításának megtapasztalása ma, hogy Isten nemzedékeket átölelő munkája ízetlennek tűnik mellette. Mások meg büszke emlékezéssel szólnak presbiter nagyapáról, lelkipásztor ősökről, hitvalló reformátor felmenőkről (megint: nemcsak egyének, hanem gyülekezeti közösségek is), de Isten mai szabadítása és gondviselése ismeretlen számukra. Mindent megtesznek, hogy az unokájuk meg legyen keresztelve, és a szövetség részese legyen, de mintha maguk kevésbé élnék meg a szövetség erejét és valóságát a mindennapokban. Ez a kétpólúság, amely erősen jellemzi egyházunkat, nem maradhat fenn.

Az áldás, amit kapunk vagy továbbadunk, forrása éppen annyira a személyes tapasztalat, mint Isten nemzedékeken átnyúló munkája. Mivel legtöbbször itt Isten munkáját személyesen értjük, hadd bátorítson, tanítson és emlékeztessen bennünket Isten szövetségére a következő idézet. Egy sokak által ismert keresztyén énekes, Michael Card ezekkel a szavakkal vezeti be egyik énekét: *"... nagyapám az észak karolinai hegyvidék egyik prédikátora volt. Amint megtudta, hogy úton vagyok a világra, naponta imádkozott értem. Hiszem, hogy azok az imádságok meghatározták az életemet. Amikor felismertem Isten elhívását életemben, ő lett volna az első, akinek ezt elmondom, de addigra már hazaköltözött az Úrhoz. Egyszer álmodtam vele, és ebben az álomban átöleltük egymást. Sokszor gondolkodom azon, hogy vajon azért adatott-e ez az álom ajándékkul, mert ő is annyira szeretett volna engem látni, amennyire én őt."* Az ének, amely a nagyapa egy igehirdetésének bejátszásával kezdődik és zárul, visszatérő gondolata az, hogy a szerző Krisztus világosságát nagyapjában látta meg először. (Michael Card: Poiéma, érdekes és fontos még megjegyezni, hogy az egész életet felölelő album következő - és záró - dalában a szerző gyermekéről énekel). Ez a szövetség és Isten áldásának az az ereje, amit Jákób ismert, és amit Isten nekünk is ki szeretne jelenteni! Isten Krisztusban kiválasztott és elhívott bennünket, és ez azt jelenti, hogy engedelmisségünkben, bukásainkban, sikereinkben, szolgálatainkban, megszentelődésünkben, harcainkban generációk vannak benne. (vö.: Az úrvacsorai liturgia záró részében mondjuk: "Így éltek vele hitben elhunyt őseink..." !)

II. Jákób áldása tartalma: szaporodjatok és sokasodjatok!

A korabeli és ószövetségi gondolkodásnak megfelelően az áldás Istennek nagyon is materiális, anyagi természetű gondoskodását vetíti előre: *"Szaporodjanak el és legyen sok utódjuk ezen a földön!"* Nem lehet nem meghallani ebben a Teremtő Isten áldását, aki így szólt az emberhez: sokasodjatok, szaporodjatok, töltsétek be az egész földet! Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy egy család, egy nemzetség, egy nép jövője valóban az utódok létén és jólétén múlik. Ebbe a jólétbe beletartozik a gyümölcsöző, sokasodó életek száma, az élethez szükséges vagyon éppen úgy, mint Isten szövetsége, és az ezen belül biztosított jelenléte, vezetése és jóakarata. Az

Ószövetség nem választja el az anyagit és a lelkit - ebben az áldásban sem. Jákób is többet ad tovább, mint szaporodó gazdagságot: *"A ti nevetekkel mondanak majd áldást Izraelben: Tegyen Isten olyanná, mint Efraimot és Manassét!"* Hogyan érthetjük és élhetjük meg ezt az áldást a mi életünkben?

Először a szülőkhöz szólok. Mindennapi küzdelmeinkben pelenkával, óvodával, iskolával, házi feladatokkal, nevelési problémákkal, valamint mindennapi örömeink közepette ismerjük fel, hogy mindennek mi az elsődleges célja és jelentése! Isten szövetséges népe tagjaiként nem mondhatunk mást, mint hogy Isten áldását és ígéreteit szeretnénk képviselni és nekik továbbadni. Életünk igazi kérdése, hogy már ma felismerjük-e annak jelentőségét, amit Jákób a halálos ágyán cselekszik: megáldja gyermekeit. Az idős emberek gyakran tudják, hogy ez az, ami igazán fontos. Talán azért is, mert lelassulnak, elcsendesednek, megállnak. Akik azonban gyermekeket nevelnek, életük közepén hordozzák az egyre szaporodó felelősségek terhét. Hiszünk-e mindezek közepette az áldásban, ami Jézus Krisztusban nemcsak a miénk, hanem a gyermekeinké is? (Ap.Csel. 2.39) Megvan-e bennünk az aggastyán Jákób szenvedélyes vágya arra, hogy az áldást, a hitet, a szövetség valóságát továbbadjuk gyermekeinknek? Megáldjuk-e őket előttük és Isten előtt kimondott szóval úgy a hétköznapiakban, mint az élet nagy fordulópontjain? Tudjuk-e, hogy áldást örököltünk azért, hogy áldást mondjunk? Nagyszülőként hordozzuk-e imádságban unokáinkat, akiknek szülei talán egyáltalán nem érnek rá arra, hogy gyermekeiket Krisztushoz vezessék? Élünk úgy, mint akik számára valóságos az áldás, amely a szövetségben adatik!

A fiatal házásokon szintén sok teher van. Helytállás az első munkahelyen, az első otthon megszerzése, az együttélés megtanulása és a közös élet kereteinek, formáinak kialakítása. A pénz hiányának folyamatos szorítása, mindennapos bizonytalanság, hogy mit hoz a jövő. Az igényeket folyamatosan feljebb- és feljebb srófolja a világ, amelyben élünk. Nem csoda, hogy egyre kevesebb gyermek születik, miközben egyre többen mondják azt, hogy nem akarnak gyermeket. Bennünket társadalmi szinten fenyeget, hogy népességünk elöregszik és fogy. Belekiálthat-e ezekbe az aggodalmakba, ezekbe a félelmekbe Isten? Mondhatja-e, hogy szaporodjatok és sokasodjatok? Felnyitja-e szemünket arra, hogy életünk meddő, ha éppen Isten ígéretét és áldását nincs kinek továbbadnunk?

És nagyon gyorsan hadd szólítsam meg azokat az idősebbeket és fiatalokat is, akik fájó szívvel hallgatják mindezt, mert nem született gyermekük. Milyen jó tudni, hogy abba az áldásba, amit Jákób Izsáktól és Árahámtól vett, valamint unokáinak ad tovább, nem csak a vér szerinti leszármazottak tartoznak! Pál apostol így világít erre rá: *"Krisztus megváltott minket a törvény átkától ... azért, hogy Ábrahám áldása Jézus Krisztusban a pogányoké legyen, hogy a Lélek ígéretét hit által megkapjuk."* Mindez pedig azt az ígéretet hordozza, hogy akiknek - Isten gondviselése révén - vér szerinti gyermekek nem adtak, nem kevésbé hívottak el az áldás továbbadására, mint mások. Ábrahám fiai lelki gyermekek, akik a ti hűséges életetek és szolgálatotok kapcsán részesülnek az Úr áldásaiban.

Ezzel a gondolattal pedig megérkeztünk Isten népéhez, a keresztyén gyülekezetéhez is. Gyülekezeti közösségünk összefüggésében szintén látnunk és hinnünk kell Isten szövetséges, generációkon átnyúló munkáját éppen úgy, mint közvetlen megújító, közös életünkbe beavatkozó, szabadító tetteit. Látjuk-e, hogy az áldást, amit az Úrtól akkor kapunk újta és újra, amikor együtt vagyunk, nem csak a miénk, hiszen annak hátterében ott áll más gyülekezetek hite és hűsége, úgy egykori anyagyülekezetünké, mint mindazoké, amelyek közvetve vagy közvetlenül formáltak bennünket? És hisszük-e, hogy Isten arra hív, hogy szaporodjunk és sokasodjunk, a templom használatbavételével is, hogy az áldást tovább adjuk más embereknek, és majd - reménység szerint - Gazdagrét következő nemzedékeinek?

III. Jákób áldása titka: a kiválasztó Isten

Végezetül szólni kell Jákób áldásának egy furcsa, nehezen érthető vonásáról. József apja elé vezeti két fiát, Manassét, az idősebbet Jákób jobbára, Efraimot, a fiatalabbat, annak baljára. Az áldó jobb az erő, a tisztesség, a hatalom jelképe; bár Jákób egy áldást mond a két fiúra, a jobbán lévő "többre" számíthat. József felháborodva látja, hogy apja keresztbe teszi kezeit, és így jobbával a kisebbiket áldja meg, ami minden korabeli családi hagyománynak és rendnek ellentmond. Egy határozott mozdulattal helyreigazítja apja kezeit, valamint nyers szavakkal kommentálja a hibát, de ez Jákóbot nem akadályozza meg abban, hogy megerősítse: a kisebb testvér lesz a nagyobb.

A titokzatos cselekedet mögött nyilvánvalóan ott áll Jákób múltja. Ézsauval szemben ő, a fiatalabb testvér kapta az elsőszülöttnak járó áldást, bár esetében ez nem apja szándéka, hanem saját és anyja ügyeskedése révén történt így. Talán korábbi csalásához ragaszkodva teszi most ezt? Talán meg akarja mutatni, hogy azért is a kisebbé lesz a nagyobb áldás, és ezzel mintegy igazolná önmagát? Nem hiszem. Jákób túl van már ezeken a küzdelmeken, sok fájdalmat szenvedett el korábbi csalásaiért, nem valószínű, hogy ugyanez munkál még most is benne. A kérdésre, hogy miért cseréli meg kezeit a haldokló aggastyán, nincs válasz. Talán ő sem tudja. De egy láthatatlan erő, egy láthatatlan akarat így akarja ezt. Mert Isten, aki megáld és áldássá tesz, fenntartja magának a jogot arra, hogy ő azt válassza ki magának, akit ő akar. Ezért hát ez az esemény arra figyelmeztet bennünket, hogy miközben átéljük szabadítását újra és újra, miközben felismerjük, hogy nemzedékről nemzedékre tart hűsége és kegyelme, miközben szenvedélyesen vágyunk arra, hogy áldását továbbadjuk - ő az, aki a kegyelmez annak, akinek kegyelmez, és irgalmaz annak, akinek irgalmaz. Az áldás elnyerésének és átadásának végső titkát nem adta ki kezei közül.

Úrvacsorai közösségben vagyunk ma együtt. Akinek volt már találkozása Jézus Krisztussal találkozzon ma úgy vele, mint akiben Isten nemcsak őt, hanem utódait is kész megáldani, meggazdagítani. Kérjük, hogy nyissa meg szemeinket csodálatos voltára, a velünk kötött szövetség igazi mélységeire.

Aki úgy van ma velünk, hogy még nem találkozott vele, az legyen most hittel és reménységgel. Isten kiválasztott, megszólít és elhív, hogy részesévé tegyen nagyságos cselekedeteinek, amelyet nemzedékről nemzedékre cselekszik népével. Ámen!